بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری در مورد عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی آنان

داوود عودی[1]- احمد نصیری[2]- فاطمه پاسبان[3]- صدیقه کیانفر[4]

چکیده

زمینه و هدف: عوامل مختلفی در دوره دانشجویی می‌تواند سبب علاقه و نگرش مثبت نسبت به رشته تحصیلی و یا بر عکس منجر به خستگی، دلزدگی و ناامیدی از ادامه تحصیل شود. مطالعه حاضر با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان پرستاری در مورد عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی آنان انجام شد.

روش تحقیق: این مطالعه توصیفی- تحلیلی بر روی ۱۸۴ دانشجوی پرستاری انجام شد. روش نمونه‌گیری در دسترس بود و تمام دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی و آزاد شهر بیرجند (به جز دانشجویان نیم‌سال اول) که تمایل به شرکت در پژوهش داشتند، مورد بررسی قرار گرفتند. روش جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه‌ای شامل دو بخش اطلاعات فردی و سؤالات مربوط به بررسی عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی بود. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون مجذور کای دو (استفاده جهت بیان نتایج) در سطح معنی‌داری $P\leq ۰/۰۵$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: بیشترین عواملی که در افزایش انگیزه تحصیلی دانشجویان تأثیر داشت، به ترتیب دیدگاه اساتید (۷۴٪) و خانواده‌ها (۷۳/۵٪) نسبت به این رشته و سطح اطلاعات علمی خود (۷۱/۲٪) بود؛ به عواملی همچون مشاهده تعاملات فعلی بین پرستاران و پزشکان (۶۵٪) و همچنین برخی امور محوله به دانشجویان در محیط کار بالینی (مثل تعویض ملحفه و ...) (۶۹/۱٪) نیز به عنوان مهمترین عوامل کاهش انگیزه تحصیلی اشاره شده بود. مقایسه انگیزه تحصیلی دانشجویان در ترم‌های مختلف نشان داد که دانشجویان ترم دو بیشترین انگیزه تحصیلی را دارا بوده و انگیزه تحصیلی در بین دانشجویان ساکن خوابگاه نسبت به دانشجویان غیر خوابگاهی در سطح پایین‌تری قرار دارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان با اصلاح دید جامعه نسبت به رشته پرستاری و بالا بردن سطح علمی دانشجویان و بهبود تعاملات بین پرستاران و سایر گروههای پزشکی سبب رشد انگیزه تحصیلی در دانشجویان شد.

واژه‌های کلیدی: انگیزه؛ دانشجویان پرستاری؛ عوامل

فصلنامه علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم‌پزشکی بیرجند (دوره ۳؛ شماره ۱و۲؛ سال ۱۳۸۵)

[1] نویسنده مسؤول؛ کارشناس ارشد روانپرستاری؛ عضو هیأت علمی دانشکده پرستاری و مامایی بیرجند
آدرس: بیرجند خیابان غفاری- دانشگاه علوم پزشکی بیرجند- دانشکده پرستاری و مامایی
تلفن:۰۵۶۱-۴۴۴۰۵۵۰ نمابر: ۰۵۶۱-۴۴۴۰۵۵۰ پست الکترونیک: davoodoudi@yahoo.com
[2] کارشناس پرستاری؛ عضو هیأت علمی دانشکده پرستاری و مامایی بیرجند
[3] کارشناس پرستاری
[4] کارشناس مامایی؛ عضو هیأت علمی دانشکده پرستاری و مامایی بیرجند

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

مقدمه

یکی از مهمترین مسائل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان، انگیزه می‌باشد (۱). انگیزه‌ها نیرویی قوی در فرایند یاددهی- یادگیری هستند؛ به طوری که حتی غنی‌ترین و بهترین برنامه‌های کارآموزی و آموزش سازماندهی شده نیز در صورت فقدان انگیزه در فراگیران، سودمند نخواهد بود (۲).

موفقیت در هر کاری و رسیدن به هدف، نیازمند نوعی نگرش مثبت به آن عمل یا هدف است. انتخاب رشته تحصیلی نیز به عنوان یکی از مهمترین تصمیمات هر فرد در طول زندگی نیازمند نوعی دقت و تأمل است و این موضوع در مورد انتخاب رشته‌های علوم پزشکی و بخصوص پرستاری اهمیت دوچندان دارد. متأسفانه بسیاری از دانشجویان پرستاری در مدت تحصیل دارای انگیزه کافی نیستند و تمایل آنها برای اشتغال در این رشته و افزودن دامنه اطلاعات تئوری و عملی کاهش یافته است (۳) که شاید یکی از عوامل مهمّ آن عدم شناخت فرد از این حرفه در هنگام انتخاب رشته می‌باشد. تحقیقات نشان داده که بسیاری از افراد موقع انتخاب این رشته اطلاعات کمی در مورد آن داشتند. بیشتر این افراد اطلاعات درستی از حرفه پرستاری نداشتند و در ذهن خود تصوری نزدیک به رشته پزشکی داشتند و یا تصور می‌کردند که این رشته زمینه ادامه تحصیل در رشته پزشکی را فراهم خواهد کرد (۴).

دانشجویان پرستاری به عنوان یک زیرگروه از نیروهای اصلی بخش بهداشت و درمان در آینده عهده‌دار تأمین، حفظ و ارتقای سطح سلامت جامعه خواهند بود؛ از این رو باید به دقت مورد توجه قرار گیرند تا بتوانند نقش خود را در جامعه بخوبی ایفا کنند. کم توجهی نسبت به مشکلات دانشجویان بی‌گمان سبب تراکم و گره خوردن مشکلات با یکدیگر و به وجود آمدن نابسامانی‌های روحی و آموزشی مختلف برای آنان خواهد شد. چنین غفلتهایی از یک طرف باعث اتلاف منابع انسانی و از طرف دیگر باعث افت کیفیت نیروی انسانی می شود. عموماً دستیابی به موفقیت در محیط بیمارستان به گونه‌ای است که با انتظارات دانشجویان همخوانی ندارد؛ به طور مثال در طی دوران تحصیل همواره به دانشجوی پرستاری آموزش داده می‌شود که مبنای تدوین و اجرای مراقبتهای خود را یک نگرش کلّی قرار داده و به مددجو به عنوان یک انسان بنگرد اما دانشجو بعد از ورود به محیط کار بالینی با دیدگاه نسبتاً متفاوتی نسبت به بیمار روبه‌رو می‌شود و احساس می‌کند فاصله زیادی در این خصوص وجود دارد. مطالعه عابدی (۱۳۸۳) نشان می‌دهد که بسیاری از دانشجویان برای ورود به محیط کار بالینی آمادگی لازم را ندارند که این موضوع می‌تواند باعث نگرش منفی آنها نسبت به این حرفه و در نتیجه کاهش انگیزه آنها شود (۵).

موضوع دیگر نحوه ارتباط دانشجویان با دیگر افراد حاضر در محیط کار بالینی (از جمله بیمار، پزشک، دانشجویان دیگر و ...) است که تأثیر بسزایی در عملکرد آنان دارد. ارتباط مؤثر ابزار اساسی در مراقبت خوب از بیمار است. نتایج تحقیق سبزواری و همکاران (۱۳۸۵) نشان داده است که ارتباط صحیح می‌تواند به نحو مؤثری رضایت بیماران از مراقبت را بهبود بخشیده و اضطراب و افسردگی آنان را کاهش و موجب پذیرش بهتر رژیم درمانی شود. با توجه به اهمیت برقراری ارتباط در پرستاری، ضروری است که پرستار مهارت خود را در این زمینه افزایش دهد. مطالعه سبزواری و همکاران (۱۳۸۵) نشان داد که ۶۷٪ از دانشجویان در طول دوره تحصیلی خود ارتباط مطلوبی با بیمار داشته ولی در پایان دوره به این امر اهمیت نمی‌دادند که این خود می تواند بیانگر تغییر دیدگاه آنان باشد (۶).

شناخت عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانشجویان پرستاری از جمله ضروریاتی است که می‌تواند در تدوین مقررات، فراهم نمودن امکانات مناسب، برنامه‌ریزی موفق برای تربیت پرستارانی توانمند و ایجاد محیطی پر شور و انگیزه در دانشکده‌های پرستاری ما را یاری نماید. با توجه به موارد فوق به منظور شناخت عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانشجویان پرستاری، مطالعه حاضر با هدف تعیین عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانشجویان رشته پرستاری انجام شد تا گامی برای شناخت بهتر عوامل انگیزشی باشد و با ارتقای این عوامل بتوان در جهت بهبود کیفیت خدمات ارائه شده توسط پرستاران کوشش نمود.

روش تحقیق

در این مطالعه توصیفی- تحلیلی، دانشجویان پرستاری ترم دو، سه، چهار، پنج و هفت شبانه، روزانه، پیوسته و ناپیوسته دانشگاه علوم پزشکی و روزانه دانشگاه آزاد به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. علت انتخاب این

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

گروه، ورود آنها به محیط کار بالینی در کنار دروس تئوری بود؛ زیرا به نظر می‌رسد با ورود دانشجویان به بخش، عواملی همچون تواناییهای عملی آنها و مشاهده فاصله موجود بین آموخته‌های تئوری و نحوه کاربرد این آموخته‌ها در فعالیتهای عملی و همچنین مشاهده تعاملات دانشجویان گروههای مختلف پزشکی و تعاملات بین پزشکان و پرستاران و ... در انگیزه تحصیلی دانشجویان تأثیرگذار باشد. پرسشنامه‌ای محقق ساخته در اختیار کلیه دانشجویان قرار گرفت و از آنها خواسته شد آن را در همان جلسه تکمیل و به پژوهشگر تحویل دهند که ۱۸۴ دانشجو حاضر به تکمیل و شرکت در پژوهش شدند. پرسشنامه شامل ۲۰ سؤال در دو بخش اطلاعات فردی و بخش مربوط به بررسی عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانشجویان همچون دیدگاه خانواده و دوستان نسبت به رشته پرستاری، تعامل بین پزشکان و پرستاران و تعامل بین دانشجویان و بیماران و ... بود. روایی این پرسشنامه از طریق بررسی و اصلاح سؤالات توسط تعدادی از متخصصان این رشته تأیید و پایایی آن نیز توسط آزمون مجدّد تأیید شد. از دانشجویان خواسته شد تأثیر هر کدام از عوامل ذکر شده در میزان انگیزه تحصیلی خود را طبق مقیاس لیکرت با انتخاب یکی از گزینه‌های افزایش انگیزه، کاهش انگیزه و یا بی‌تأثیر در انگیزه با نمره‌گذاری از ۱ تا ۳ تعیین کنند.

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آمار توصیفی در سطح معنی‌داری $P\leq ۰/۰۵$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

از میان کلیه دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد و علوم پزشکی ۱۸۴ نفر پرسشنامه را تکمیل کردند. از مجموع ۱۸۴ دانشجو ۱۵۲ نفر (۸۲/۶٪) مؤنث و ۳۲ نفر (۱۷/۴٪) مذکر بودند. ۲۲ نفر (۱۲٪) ترم دو، ۶۱ نفر (۳۳/۲٪) ترم سه، ۱۳ نفر (۷/۱٪) ترم ۴، ۴۱ نفر (۲۲/۳٪) ترم پنج و ۴۷ نفر (۲۵/۴٪) ترم هفت بودند. ۲۰ نفر (۱۰/۹٪) دانشجوی شبانه، ۶۹ نفر (۳۷/۵٪) دانشجوی روزانه، ۳۹ نفر (۲۱/۲٪) دانشجوی ناپیوسته و ۵۶ نفر (۳۰/۴٪) دانشجوی دانشگاه آزاد بودند. ۸۷ نفر (۴۷/۳٪) ساکن خوابگاه، ۳۲ نفر (۱۷/۳٪) دارای منزل شخصی و ۶۵ نفر (۳۵/۴٪) همراه با والدین زندگی می‌کردند؛ ۱۴۶ نفر (۷۹/۹٪) مجرّد و ۳۵ نفر (۲۰/۱٪) متأهل بودند. در این پژوهش دیدگاه اساتید پرستاری و خانواده‌ها نسبت به رشته پرستاری و همچنین سطح اطلاعات علمی دانشجویان مؤثرترین عوامل در افزایش انگیزه تحصیلی بود. کاربرد اطلاعات علمی برگرفته از دروس تئوری در کار بالینی و سطح اطلاعات علمی اساتید پرستاری و رابطه بیمار با پرستاران و قوانین آموزشی خاص دانشجویان پرستاری مانند رعایت یونیفورم در مرتبه‌های بعدی افزایش دهنده انگیزه قرار دارند. در زمینه عوامل مؤثر بر کاهش انگیزه، تعامل بین پرستاران و پزشکان و برخی امور محوله به دانشجویان پرستاری مانند تعویض ملحفه و خالی کردن بگ ادرار بیمار و ... مهمترین عوامل ذکر شده‌اند. از یافته‌های این پژوهش، نحوه رابطه پزشکان و پرستاران با دانشجویان پرستاری بود که سبب کاهش انگیزه دانشجویان شده بود (جدول ۱). همچنین سطح انگیزه تحصیلی دانشجویان ساکن خوابگاه پایین‌تر از دانشجویان بومی و یا غیر خوابگاهی بود که می‌توان دلیل آن را دوری از حمایتهای خانوادگی دانست. در این مطالعه دانشجویان ترم دو از سطح انگیزه بالاتری نسبت به سایر دانشجویان برخوردار بودند و دانشجویان ترم پنج و هفت از پایین ترین سطح انگیزه تحصیلی برخوردار بودند.

جدول ۱- درصد فراوانی عوامل مؤثر بر انگیزه تحصیلی از دیدگاه دانشجویان

انگیزه	افزایش انگیزه	کاهش انگیزه	بی‌تأثیر	بی‌پاسخ
دیدگاه اساتید پرستاری نسبت به رشته پرستاری	٪۷۴	٪۱۵/۲	٪۷/۱	٪۳/۷
دیدگاه خانواده‌ها نسبت به رشته پرستاری	٪۷۳/۴	٪۱۵/۸	٪۷/۵	٪۳/۳
سطح اطلاعات علمی دانشجویان	٪۷۲/۵	٪۲۳/۸	٪۳/۷	–
کاربرد اطلاعات علمی دروس مؤثر در کار بالینی	٪۶۸/۵	٪۲۵/۵	٪۶	–
سطح دانش اساتید پرستاری	٪۶۷/۴	٪۲۳/۴	٪۹	٪۰/۲
رابطه بیمار با پرستاران	٪۶۷/۹	٪۲۳/۲	٪۸/۹	–
قوانین آموزشی خاص دانشجویان پرستاری مانند یونیفورم مخصوص	٪۶۴/۷	٪۳۲/۶	٪۲/۷	–
برخی امور محوله به دانشجویان پرستاری مانند تعویض ملحفه خالی کردن بگ ادراری و...	٪۱۶/۳	٪۶۹/۱	٪۱۴/۶	–

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

بحث

نتایج این پژوهش نشان داد که تأثیر دیدگاه اساتید پرستاری نسبت به رشته پرستاری بر روی انگیزه تحصیلی دانشجویان بسیار چشمگیر است؛ به طوری که این عامل به عنوان یکی از عوامل بیرونی مؤثر بر انگیزه یادگیری دانشجویان شناخته شده استه عامل مهم دیگر شناخته شده در این پژوهش، دیدگاه خانواده‌ها نسبت به رشته پرستاری بود. لازم به ذکر است که یافته‌های فوق با نتایج پژوهش زارع شاه‌آبادی (۱۳۸۱) همخوانی دارد (۷).

اما عامل دیگری که باعث افزایش انگیزه تحصیلی دانشجویان به مقدار زیاد شده بود، میزان اطلاعات علمی آنان بود؛ دانشجویانی که سطح اطلاعات علمی خود را خوب ارزیابی کرده بودند، انگیزه تحصیلی بیشتری نسبت به دانشجویانی داشتند که سطح اطلاعات علمی خود را پایین می‌دانستند. زارع شاه‌آبادی نیز در پژوهش خود به موارد مشابهی دست یافته بود (۷). از مواردی که در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان تأثیر داشت، عدم هماهنگی آموخته‌های تئوری با کار بالینی در بیمارستانها بود؛ این یافته با پژوهش عابدی و همکاران (۵) همخوانی دارد؛ به نظر می‌رسد تدارک برنامه‌های آموزشی مناسب و هماهنگی بین دروس تئوری و عملی می‌تواند دانشجویان را با آمادگی بیشتر روانه محیط کار کند و از افت انگیزه تحصیلی آنها جلوگیری نماید. در این خصوص می‌توان به منظور مؤثر و پربارتر نمودن واحدهای عملی دانشجویان پرستاری، بین دروس تئوری و عملی هماهنگی بیشتری انجام داد.

یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد که مهمترین عامل مؤثر بر کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان، واگذاری بعضی امور از جمله تعویض ملحفه، خالی‌کردن بگ ادراری و یا همراهی نمودن بیمار تا دستشویی و ... به دانشجویان است. مطالعات دیگری در ایران این عوامل را مورد بررسی قرار نداده، اما تصور می‌شود که انجام برخی از فعالیتهای مراقبتی بیمار توسط پرسنل فاقد تحصیلات دانشگاهی (کمک بهیار و خدمه‌ها) از نظر اجتماعی و فرهنگی می‌تواند در دانشجویان مقطع کارشناسی اثرات منفی انگیزشی داشته باشد؛ بنابر این بهتر است در امر آموزش عملی دانشجویان به مسائلی همچون آمیزه‌های فرهنگی-اجتماعی و دوره تحصیلی افراد بیشتر توجه شود و در گروههای سنی پایین‌تر که نگرش فرد در حال شکل‌گیری است و ممکن است با این اقدامات دیدگاه فرد را به میزان قابل توجهی نسبت به این رشته تغییر دهد و باعث دلسردی فرد در ادامه دوران تحصیل شود، این موضوع بیشتر مدّ نظر قرار گیرد.

عامل مهم دیگر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان، نحوه تعامل پزشکان با پرستاران و گاهی دانشجویان پرستاری است. متأسفانه هم اکنون در بسیاری از جوامع بهداشتی پرستاران بیشتر نقش مطیع را ایفا می‌کنند و اگرچه بین پزشکان و پرستاران از نظر علمی و تحصیلی فاصله وجود دارد اما هدف هر دو ارتقای سلامت بیمار می‌باشد؛ بنابر این بهتر است رابطه پزشک، پرستار از حالت خشک و بی روح و تا حدودی رئیس و مرئوسی کنونی خارج و به رابطه‌ای فعال و پویا تبدیل شود و به نظر می‌رسد در این میان نقش پرستاران و بخصوص دانشجویان پرستاری مهمتر باشد. آنها می‌توانند با افزایش اعتماد به نفس و افزایش دامنه اطلاعات و بهبود عملکرد خود نقش مؤثرتری را در ارتقای سلامت بیمار ایفا کرده و از مطیع محض بودن به افرادی که همگام با پزشک برای ارتقای سلامت بیمار می‌کوشند، تبدیل شوند. در این میان نقش دانشکده‌های پرستاری نیز بسیار مهم و مؤثر است، نظام آموزش پرستاری می‌تواند با تغییر کیفی برنامه‌های آموزشی و تربیت دانشجویانی با اعتماد به نفس بالا به ایفای نقش بهتر پرستاران کمک کند. مدرسان پرستاری در محیط کار بالینی می‌توانند الگوی خوبی در این زمینه باشند؛ چون جزو اولین افرادی هستند که نقش دانشجو و نگرش وی نسبت به رشته خود را به وی تفهیم و القا می‌کنند.

منابع:

1- Bird M. Wallis M. Motivation in nurse education practice. Br J Nurs. 2006; 15 (20): 9-22.

۲- امینی ا، ولی‌زاده س، محمودی ب. بررسی عوامل مؤثر بر انگیزه یادگیری دانشجویان بالینی و ارائه راهکارهای مناسب جهت تقویت انگیزه آنها از دیدگاه مدرسان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۱؛ ۷: ۲۰.

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

۳- عالیخانی ش. چگونه می‌توان انگیزه دانشجویان پرستاری را حفظ نمود. فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی ارتش جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۷۹؛ (۹): ۱-۸.

۴- حاج باقری م، دیانتی م. تناسب شخصیتی دانشجویان پرستاری برای تحصیل و کار در این حرفه. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۳؛ (۱۲): ۵-۱۱.

۵- عابدی ح، حیدری ع، صلصالی م. تجارب دانش آموختگان پرستاری از آمادگی حرفه‌ای در جریان گذر به نقش بالینی خود. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۳؛ ۴ (۱۲): ۶۹-۷۱.

۶- سبزواری س، سلطانی عرب‌شاهی ک، شکر آبی ر، کوهپایه‌زاده ج. ارتباط دانشجویان پرستاری با بیماران در بیمارستانهای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی کرمان. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۸۵؛ ۶۵ (۱): ۴۳-۴۹.

۷- زارع شاه‌آبادی، ا. تأثیر فقر اقتصادی و عوامل آموزشی بر افت تحصیلی دانشجویان یزد. فصلنامه جمعیت. ۱۳۸۱؛ ۱۰ (۴۱): ۵۶-۵۸.

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

Title: Determining the effective factors on educational motivation in nursing students

Authors: D. Oudi[1], N. Ali Abadi[2], F. Pasban[3], S. Kianfar[4]

Abstract

Background and Aim: Different factors in undergraduate students can result interest and positive attitude toward field of study or on the contrary tiredness, disappointment and frustration from continuing of education. The purpose of this research is determining the effective factors on educational motivation in nursing student.

Materials and Methods: This descriptive-analytic research was carried out on 184 nursing students. The subjects included all the nursing students in Birjand University of medical science and Islamic Azad University, who were interested to participate in the research (except the students in the first term). Data was collected with a questionnaire including 2 parts (demographic and questions about determination of effective factors on educational motivation). The data were analysed by SPSS software with chi-square test.

Results: The results showed that the subjects mentioned professors' view toward this major (74%), families' view (73.5%) and their own scientific information level (71.2%) are the most important factors in increasing their motivation and factors like observing the current interaction between nurses and physicians (65%) and some affairs turned over on the subjects in the clinical work environment (like change of bed sheets and …) (69.1%) can decrease the motivation. The comparison between motivations of students in different semesters showed students in the second semester had the highest motivation level and the motivation of students who lived in the dormitories was lower than who didn't live there.

Conclusion: Regarding to the findings, we can improve the motivation of students by: amending the society's view toward the nursing major, improving the students' scientific level and improving the interaction between nurses and other medical groups.

Key Words: Motivation; Nursing students; Education

[1] *Corresponding Author; Instructor, Faculty of Nursing and Midwifery, Birjand University of Medical Sciences. Birjand, Iran. davoodoudi@yahoo.com*
[2] *Faculty of Nursing and Midwifery, Birjand University of Medical Sciences. Birjand, Iran.*
[3] *Nurse*
[4] *Faculty of Nursing and Midwifery, Birjand University of Medical Sciences. Birjand, Iran.*

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]